



Umsögn

um drög að frumvarpi til laga um breytingu á lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997, m.s.br. (nýting séreignarsparnaðar), mál nr. 98/2021

Fjármála- og efnahagsráðuneytið hefur kynnt á samráðsgátt drög að frumvarpi til laga um breytingu á lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997, m.s.br. (nýting séreignarsparnaðar), mál nr. 98/2021. Hefur fjármála- og áhættustýringarsviði verið falið að undirbúa umsögn um drögin fyrir hönd Reykjavíkurborgar.

Þessi drög að frumvarpi hafa þann eina tilgang að framlengja um tvö ár eða til 30. júní 2023 gildandi ákvæðum laganna um heimildir til skattfrjálsrar ráðstöfunar og úttektar viðbótariðgjalds til séreignarsparnaðar í tengslum við öflun íbúðarhúsnæðis til eigin nota en þessi ákvæði falla að óbreyttu úr gildi 30. júní 2021.

Skattfrjáls nýting séreignarsparnaðar tók við af vaxtabótakerfinu sem úrræði til að létta undir með íbúðakaupendum og hefur skipt kaupendur og heimilin miklu máli við fjármögnun íbúðakaupa til eigin nota. Gildistími úrræðisins um nýtingu séreignarsparnaðar til lækkunar á höfuðstól fasteignalána var komið á frá 1. júlí 2014 til 30. júní 2017. Heimildin hefur síðan verið framlengd tvisvar þ.e. fyrst til 30. júní 2019 og svo aftur til 30. júní 2021. Til viðbótar við þetta úrræði öðluðust gildi þann 1. júlí 2017 lög um stuðning til kaupa á fyrstu íbúð. Þau heimila úttekt á uppsöfnuðum séreignarsparnaði til kaupa á fyrstu íbúð eða til að greiða inn á lán, sem tryggt er með veði í fyrstu íbúð, yfir tíu ára tímabil.

Fjármögnun á þessu kerfi hefur verið í gegnum niðurfellingu á tekjuskatti ríkis og útsvari sveitarfélaganna. Þannig hefur ríkið velt umtalsverðum hluta af kostnaðinum yfir á sveitarfélögin. Samband íslenskra sveitarfélaga hefur áætlað að tekjutap sveitarfélaga vegna þessa nemi um 2.000 mkr á ári. Ef gert er ráð fyrir að hlutdeild Reykjavíkurborgar sé sú sama og í hlutdeild í staðgreiðslu útsvars til sveitarfélaga má gera ráð fyrir að borgin verði af um 650-700 mkr á ári af útsvarstekjum. Ætla má því að útsvarstekjutap borgarinnar vegna skattfrjálsrar greiðslu séreignarsparnaðar inn á fasteignalán nemi þannig alls u.þ.b. 4.500-5.000 mkr vegna tímabilsins 1. júlí 2014 til 30. júní 2021. Árið 2017 fékk Reykjavíkurborg 244 mkr sérstakt framlag úr Jöfnunarsjóði til sveitarfélaga til að bæta borgarsjóði þá tekjuskerðingu sem þau urðu fyrir þegar lög nr. 40/2014 um séreignarsparnað og ráðstöfun hans til greiðslu húsnæðislána voru samþykkt á árinu 2014. Þetta sérstaka framlag bætti þó aðeins lítinn hluta af útsvarstekjustapi Reykjavíkurborgar, þ.e. 244 mkr af um 4.500-5.000 mkr.

Fyrir utan ofangreint tekjutap standa mörg sveitarfélög fyrir mikilvægum og kostnaðarsömum húsnæðisstuðningi við þá sem minnst mega sín. Sveitarfélögum ber að setja sér reglur um sérstakan húsnæðisstuðning vegna greiðslu húsaleigu þeirra fjölskyldna og einstaklinga sem eru ekki á annan hátt færir um að sjá sér fyrir húsnæði vegna lágra launa, þungrar framfærslubyrðar og félagslegra aðstæðna. Þessi stuðningur nam hjá Reykjavíkurborg um 1.200 mkr á árinu 2020 og um 4.200 mkr á árunum 2017-2020.

Reykjavíkurborg gerir kröfu um að sveitarfélögum verði bætt það útsvarstekjutap sem hlýst af ákvörðun Alþingis um skattfrjálsa ráðstöfun séreignarsparnaðar. Þetta er ekki lögbundið verkefni sveitarfélaga eins og sérstakur húsnæðisstuðningur og flest sveitarfélög glíma við erfiðan hallarekstur um þessar mundir vegna heimsfaraldurs Covid-19. Reykjavíkurborg styður að öðru leyti framlengingu á fyrirkomulaginu sem er til mikilla hagsbóta fyrir kaupendur íbúðarhúsnæðis til eigin afnota.

Halldóra Káradóttir,

sviðsstjóri fjármála- og áhættustýringarsviðs Reykjavíkurborgar